SCHRIFTEN ZUR SPRACHE UND LITERATUR II

Dil ve Edebiyat Yazıları II

Edited By

Prof. Dr. Tahir BALCI
Çukurova University, Adana/Turkey

Prof. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK
Necmettin Erbakan University, Konya/Turkey

Prof. Dr. Ergün SERİNDAĞ
Çukurova University, Adana/Turkey

IJOPEC Publication
International Journal of Politics & Economics
London, United Kingdom
3 Bassingbourn, House Sutton Dwellings
Upper Street, London N1 1UB

www.ijopec.co.uk
E-Mail: info@ijopoc.co.uk
Phone: (+44) 73 875 2361 (UK)
(+90) 262 303 1567 (Turkey)

Schriften zur Sprache und Literatur II
First Edition, 2018
IJOPEC Publication No: 2018/04

ISBN: 978-1-912503-25-4

No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, transmitted in any form or by any means electronically without author's permission. No responsibility is accepted for the accuracy of information contained in the text, illustrations or advertisements. The opinions expressed in these chapters are not necessarily those of the editors or publisher.

A catalogue record for this book is available from Nielsen Book Data and Google Book Data Available.

Design: Süleyman ATICI, Cover: Veysel ÇETİN

Printed in Turkey.
Bilgin Matbaa
Sakarya Mah. 21.
Yıldız Sokak. No: 5/A
Osmangazi / Bursa, Turkey
Phone: (+90) 224 250 50 85

Composer:
IJOPEC Art Design
London, UK
info@ijopec.co.uk

INHALTSVERZEICHNIS

VORWORT

I. TEIL: SPRACHWISSENSCHAFT

Routinen als Höflichkeitsformen im Familiendiskurs
Seyyare DUMAN 1

Die Sprachbegleitung bei Kindern mit Migrationshintergrund in Deutschland
Meryem SABANCI / Ergün SERİNDAĞ 10

Lexikalische, orthografische und grammatische Selektion im Schriftbild der Zweitsprachler
Aylin SEYMEN 23

Türkçedeki Zarf-Fiil Gruplarının Almancadaki Eşdeğerlilikleri
Eyüp ZENGİN 31

Konrad Duden ve Almanca Yazım Kuralları
Dursun ZENGİN 43

Crosslinguistic Influence: Plurality in English and Turkish
Diser SUCAK / Esra ALTUNKOL 54

The Usage of Dative and Accusative Cases in Turkish as a Foreign Language
Berna BALCI / Esra ALTUNKOL 64

II. TEIL: FREMDSPRACHENDIDAKTIK

Flow-Zustand: Ein Weg zu mehr intrinsischer Motivation im fremdsprachlichen Lehr-und Lernprozess
Bahar İŞİGÜZEL 78

Lernervariable Perspektiven bei der Vermittlung der Zahlwörter im DaF-Unterricht unter Berücksichtigung arabischer Muttersprachler in Adana
Bekir ÖZGÜN 87

Kinder Lernen mit Tandem-Methode Deutsch
Eva ÖNEY 96

Deutsch als zweite Fremdsprache an Anadolu-Gymnasien. Kompetenzerwartungen und Kompetenzniveaus
Munise AKSÖZ / Tahir BALCI 104

Edimsel Birleşim Değeri ve Çeviriye Yansıması
Tahir BALCI / Yasemin DARANCIK / Nihat YAVUZ 225

Çeviride Anlam Kuramı ve Bağlamsal Dönüşümler: Twilight Örneği
Serhan DİNDAR 236

Yazılı Çeviri Performansı Nasıl Değerlendirilir? Çeviri Sınavlarının Planlanması ve Değerlendirilmesine İlişkin Ölçüt Oluşturucu Bir Çerçeve Önerisi
Rahman AKALIN 246

Medical Texts' Translation In Terms Of Theoretical Perspectives: The Importance Of Target Group
Sevtap GÜNAY KÖPRÜLÜ 260

IV. TEIL: LITERATURDIDAKTIK

Alman Edebiyatında Kısa Hikâyenin Gelişimi
Bülent KIRMIZI 269

Wolfgang Borchert'in 'Die Küchenuhr' Adlı Eserinde Tematik Unsurlar
Ayşe DEMİREL 279

Elfriede Jelinek'in 'Sevda Kadınları' Adlı Romanında Kadın İmgesi
Fatma KARAMAN 291

M. E. Saltıkov Şçedrin'in 'Büyüklere Masallar' Adlı Eserindeki Edebi Karakterlerin 'Dış Görünüş' Bağlamında İncelenmesi
Pınar TURAN ÖZDEMİR 301

Edebiyat ve Dil Öğretimi
Ercan KAÇMAZ 311

Richard Wagner'in 'Mıss Bukarest' Romanında Mekânsal, Tarihsel ve Kültürel Etkilerin Yabancılaşma Üzerindeki Rolü
Kadir ALBAYRAK 322

Migrantenliteratur im Fremdsprachenunterricht. Eine empirische Untersuchung
Behiye ARABACIOĞLU 332

Feminist Eleştiri Işığında Bir Okuma: Deli Kadın Hikâyeleri
Alev ÖNDER 343

EDİMSEL BİRLEŞİM DEĞERİ VE ÇEVİRİYE YANSIMASI

Prof. Dr. Tahir BALCI[1]
Çukurova Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin DARANCIK
Çukurova Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Nihat Yavuz
Çukurova ÜNİVERSİTESİ

1. GİRİŞ

Bu çalışmamızın esas aldığı tümcenin öğeleri genelde özne – yüklem gibi ikili karşıtlıklara dayandırılmaktadır; ancak bunun doğru olmadığı ve tümcenin özünün eylem olduğu düşüncesi 13. Yüzyıla kadar dayanır. Weber'e göre 1997: 13) 13. Yüzyılda Siger von Kortrijk eylemin tümcenin merkezi olduğundan bahsetmiştir. Thomas von Erfurt da tümcedeki öğelerin eyleme bağlı olduğunu ifade etmek için "dependentia" (bağımsallık) kavramını kullanmıştır.[2] Bağımsallık (Dependenz) ve birleşim değeri (Valenz) terimleri eşanlamda kullanılsa da biraz farklıdır. Darancık'ın (2016: 120) belirttiği gibi "Valenz" terimini 1948 yılında Rus dilbilimci Solomon D. Kaznelson, 1949'da da A. Willem de Groot kullanmıştır. 1960'lı yıllarda Alman dilbilimci K. Bühler sözcüklerin kendine yakın olan başka sözcükleri kendine çektiğini belirtmiştir:

> *Es bestehen in jeder Sprache Wahlverwandtschaften; das Adverb sucht sein Verbum und ähnlich die anderen. Das läßt sich auch so ausdrücken, daß die Wörter einer bestimmten Wortklasse eine oder mehrere Leerstellen um sich eröffnen, die durch Wörter bestimmter anderer Wortklassen ausgefüllt werden müssen (İçinde: Weber 1997: 13).*

Bağımsal dilbilgisinin (Dependenzgrammatik) kurucusu kabul edilen Lucien Tesnière "Dependenz" ve "Valenz" kavramlarını sezgilere ve çağrışımlara dayalı kavramlar olmaktan çıkarmış ve kuramsal bir çerçeveye oturtarak bilimselleştirmiştir. Tesnière'in düşünceleri sonraki dilbilimcilere ışık tutmuştur. Bağımsal dilbilgisinde eylem ile eyleyenler arasındaki bağımsallık ilişkisi göz önünde bulundurulurken, "Dependenzgrammatik" yerine "Valenzgrammatik" terimini tercih eden Alman dilbilimciler H.

[1]T. Balcı tarafından sunulan bu çalışma Çukurova Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi'nin desteklediği SBA-2017-8491 numaralı proje kapsamında gerçekleştirilmiştir).

[2] Başta kaynakçadaki kitaplar olmak üzere belli başlı Türkoloji kaynaklarına bakıldığında konumuzu oluşturan "Dependenz", "Valenz" gibi konulara değinilmediği görülür. Oysa bu konular batı kaynaklarının vazgeçilmezidir.

Brinkmann, J. Erben, G. Helbig, W. Schenkel ve H. Schuhmacher, ikincisinin bağımlı unsurların (Aktanten, Ergänzungen) niceliğini (Quantität) ve niteliğini (Qualität) de dikkate alması açısından bu iki terimin eşanlamlı olmadığını belirtmektedirler. Ágel (2000: 74) de işin içine yönetimi (Rektion) katarak aradaki farklara işaret etmektedir:

birleşim değeri	*A, belirli sayıdaki B için boş yer açar*
bağımsallı	*B, A'ya bağımlıdır*
yönetim	*A, B'yi yönetir*

Ancak bu üç kavramın farklı oluşu, aynı düşünceye dayandıkları gerçeğini değiştirmez. V. Ágel bunu da şu şema ile göstermektedir:

A, B'yi kontrol eder) *birleşim değeri ve yönetim)*	*tersi*	*B, A tarafından kontrol edilir* *bağımsallık*

"Kontrol etme" ya da "kontrol edilme" ilişkisi birbirine benzese de aynı olamayacağını savunan Helbig/Buscha (2013: 52) bir eylemin belli bir durumdaki (Kasus) bir adı yönetebileceğini, ancak bunun birleşim değerinden farklı olduğunu; zira birleşim değerinin, eylemin kendi çevresinde açtığı boşlukları dolduran eyleyenlerin (Aktanten) niceliğini ve niteliğini de belirlediğini belirtmektedir ki, yönetim (Rektion) bunlardan söz etmez. Ayrıca ilgeçlerin (Adpositionen) de belli bir ad durumunu yönetme özelliği vardır. Oysa ilgeçlerin birleşim değeri olmadığı konusunda herkes mutabıktır.

Tümceyi Aristo mantığına göre özne-yüklem karşıtlığına dayandıran geleneksel dilbilgisinde eylemler geçişli ve geçişsiz diye sınıflandırılır ve "Akkusativobjekt", "Präpositonalobjekt" vb terimlerle "yüklem" ile "nesne" ilişkisi tanımlanır. Birleşimsel dilbilgisinde ise bu terminoloji yerine "Substantiv im Akkusativ" (belirtili nesne durumunda ad, "präpositionales Substantiv" (ilgeçli ad) gibi terimler tercih edilir.

2. BİRLEŞİM DEĞERİNİN TÜRLERİ

Dil, düşünce ve dildışı gerçekliğin diyalektik ilişkisinden yola çıkan Sommerfeldt&Schreiber (1983: 17) a) mantıksal, b) anlamsal, c) sözdizimsel birleşim değeri olmak üzere üç tür birleşim değerinden bahsetmektedir. Helbig (1982: 11) bu sınıflandırmanın 1970'li yıllarda revaçta olmasına karşın 1980'li yıllardan itibaren dilin iletişimsel boyutunun öncelenmesinden dolayı "edimsel birleşim değeri"nden (pragmatische Valenz) söz edildiğini anlatmaktadır.

2.1. Mantıksal birleşim değeri

Dildışı gerçeklikler zihnimize dilsel yapılar biçiminde yansır ve mantıksal yüklemler olarak şekil alır. Dildışı "vermek" eyleminin zihnimizdeki yansıması üç "değini"dir (Argument)[3]; örnek olarak "Cemil kardeşine ödül verdi" tümcesinde "Cemil", "kardeşine" ve "ödül", "verdi"nin değinisidir. "Cemil kardeşini ödüllendirdi" tümcesinde ise "Cemil" ve "kardeşini", "ödüllendirdi"nin değinileridir. Bu iki örnekte dildışı gerçeklik aynıdır; bu da bize göstermektedir ki dildışı gerçekliğin dilsel yansıması farklı olabilir.

2.2. Sözdizimsel birleşim değeri

Dildışı gerçekliğin dilsel yansımaları eyleyenler aracılığıyla olur. Sözdizimsel birleşim değerine (syntactische Valenz) göre birleşme niteliği taşıyan sözcüklerin açtığı boşluklar, belli nicelik ve nitelikteki eyleyenlerle doldurulur ve eyleyenler dile özgü kurallara göre dizilir. Eyleyenlerin bazıları zorunlu, bazılarıysa isteye bağlı olabilir. İsteye bağlı olması, eyleyenin eksiltilmesi durumunda tümcenin anlamında eksiklik hissedilmemesi, dile aykırılık içermemesi demektir. Tümce görünümlü "Benzemedi"yi inceleyecek olursak; bunun bir tümce değildir; çünkü bir yargısı bulunmamaktadır. "Resim benzemedi" demek de eksiktir, çünkü "resim"in neye/kime benzediği açık değildir. "Resim sana benzemedi" dememiz durumunda yargı eksiksiz olur. Çünkü "benzemek" eyleminin mantıksal temelde iki değinisi vardır ve bunlar dilsel olarak eyleyenlerle gerçekleşmek zorundadır.

2.3. Anlamsal birleşim değeri

Bir tümce tümüyle mantığa uygun, dilsel yansıması da söz konusu dil sistemiyle uyuşma içerisinde olabilir. Ancak dilsel kabul edilebilirlik açısından bu yeterli değildir; birleşim değerine sahip öğe ile onun eyleyenleri arasında anlamsal uyuşma (semantische Kompatibilität) olmak zorundadır. "Duvar yumurtladı" tümcesini ele alırsak, "yumurtladı" ile değinisi "duvar" arasında – edebi ya da metaforik kullanımlar hariç – mantıksal olduğu gibi anlamsal bağdaşmazlık da vardır.[4]

2.4. Edimsel birleşim değeri

Kuramsal ya da uygulamalı dil araştırmalarında 1970'lerin ikinci yarısında yoğunlaşan iletişimsel – edimsel bakış açısı edimsel birleşim değerinden de söz edilmesine neden olmuş ve R. Růžička'nın 1978'teki bir makalesinde İçinde: Majorin 2008: 60 (edimsel) birleşim değerinden söz etmiştir. Ayrıca Balcı (1995) Türkiye'de bu terimi ilk konulaştıranlardandır.

---

[3] "Değini" (Argument) mantıksal birleşim değeri bağlamında yüklemin çevresindeki boşluk demektir; sözdizimsel (syntaktisch) bağlamda eyleyen (Aktant) denir.

[4] Bu yüzden bazen "mantıksal birleşim değeri" ve "anlamsal birleşim değeri" bir bütün olarak "mantıksal-anlamsal birleşim değeri" biçiminde değerlendirilir (Majorin 2008: 30).

Edimsel birleşim değeri, ölçünlü (standard) dili ve dilsel kuralları dikkate alan sözdizimsel birleşim değeri ile dilin kullanımını öne çıkaran edimsel birleşim değeri arasında her zaman örtüşme olamayacağı görüşünün ürünüdür. Örnek vermek gerekirse, sözdizimsel birleşim değeri bir eylemin çevresinde kaç eyleyen için boş yer açtığına ve bunların zorunlu mu, isteğe mi bağlı olduğuna bakar. Almancada "freie Angabe" denen tümleyenler, eylemin eyleyenlerinden ve birleşim değerinden olmadıkları için sözdizimsel birleşim değeri bağlamında hesaba katılmaz. Fakat dilin edimsel boyutu bu bakış açısının eksik olduğunu göstermektedir. Çünkü dilin gerek yazılı gerekse sözlü kullanımında tutumluluk ve kısalık çok önemlidir ve gereksiz öğelerden kaçınmak gerekir. Bu nedenle bilinen şey tekrar kullanılmaz, eksiltilir. Alıcının onu bildiği varsayılarak iletişim zincirinin oluşturulması sürdürülür. Çoğu zaman eyleyen olmayan bir öğe, yani sözdizimsel birleşim değerine ait olmayan bir tümleyen, edimsel açıdan istenen bilgi olabilir ve ifadenin odağına dönüşür. Örneğin "Annen sana harçlık verdi mi?" soru tümcesinde eylemin birleşim değeri üçtür. Yanıt verecek olursak da eyleyenlerin sayısı - sözdizimsel birleşim değerine göre – değişmez, yine üçtür. Ama sinir, şaşkınlık vb. özel işlevler yüklemek istemediğimiz sürece, normal koşullarda "Evet, annem bana harçlık verdi" ya da "Annem bana harçlık verdi" demeyiz; kısaca "Evet", "Verdi" ya da "Evet, verdi" diye yanıt veririz; öyleyse sözdizimsel birleşim değerinin öngördüğü eyleyenleri - bilindikleri için bildirişimsel birleşim değeri gereği – eksiltiriz. Bir başka örnek: "Annen sana ne zaman harçlık verdi?" tümcesindeki "ne zaman" tümleyendir, eylemin yarattığı bir boşluğu doldurmamaktadır. Buna karşın yukarıdaki gibi "Evet", "Verdi" ya da "Evet, verdi" biçiminde yanıt veremeyiz. Çünkü konuşucu ile dinleyici arasındaki bildirişimin asıl amacını, sözdizimsel birleşim değerine göre eylemle ilgisi olmayan zaman belirteci – örneğin "dün" – oluşturmaktadır. Bu örneklerden anlaşıldığı üzere, sözdizimsel birleşim değerine göre zorunlu olan öğe(ler)in kullanılması, dilsel edim açısından yanlış olabilmektedir. Tersinden söyleyecek olursak, istenen bilgi sözdizimsel birleşim değeri açısından bir tümcenin tümleyeni olsa bile birleşimsel birleşim değeri açısından zorunlu olabilir (Balcı (1995).

3. BULGULAR VE YORUM

Bu başlık altında öğrencilere verilen tümceler ve Almanca çevirileriyle ilgili bulgular değerlendirilecektir. Değerlendirmeyle ilgili şu noktalara dikkat çekmek istiyoruz:

a) Köşeli ayraç içinde verilen birimler, tümceler arasındaki anlamsal ve dilbilgisel bağlantının daha kolay anlaşılabilmesi için tarafımızca eklenmiştir; özgün metinde bunların yerinde genellikle gizli bir adıl bulunmaktadır.

b) Rakamların ilki Türkçe tümcelerin Livaneli (2004)'teki, ikincisi ise çevirisi "Ein Kind im Fegefeuer" (Livaneli 1983)'deki sayfa numarasını göstermektedir.

c) Amacımız çeviri eleştirisi yapmak olmadığından dolayı öyküyü Türkçeden Almancaya çeviren Alman çevirmenin doğru çeviri yaptığını varsayıyoruz. Amacımız, anlamsal-edimsel açıdan birbirinin devamı olan Türkçe örneklerde edimsel birleşim değeri çerçevesinde söz konusu olan eyleyen (Aktant) eksiltmelerinin Almancanın kullanımına nasıl yansıdığını gö(ste)rmektir. Bu nedenle "Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı" ölçütü dilbilgisel doğruluk[5] değildir. Buna göre "Ölmez köpekçik, beslerim ben" tümcesinin karşılığı olarak öğrencilerin yaptığı "Der kleine Hund sterbt nicht, nähre ich es" gibi bir çeviri birçok yanlış içermesine karşın, "… beslerim ben" kısmındaki eksiltme Almancaya eksiltme şeklinde yansıtılmadığından, "… nähre ich es" doğru olarak değerlendirilmiştir. "Der kleine Hund stirbt nicht, ich füttere" vb. tümceler de yanlış sayılmıştır, çünkü "… ich füttere" bölümünde belirtili nesne durumundaki ad / eyleyen (Akkusativobjekt / Aktant) eksiltilememektedir, dolayısıyla edimsel bir aktarım yanlışı (pragmatic interference) yapılmıştır.

1) [Yılmaz'ın] bir tek sözcük söylemesi yeterdi. Ama söyleyemedi. / Es hätte gereicht, ein einziges Wort zu sagen. Aber er konnte es nicht sagen. (16-16).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %
7	67	21	95	6.65

2) [Öğretmen] kâğıda bir şeyler çizip gösterdi. / Sie malte etwas auf und zeigte es ihm. (16-16).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %

[5] Dilbilgisel doğruluk, yani eyleyenlerin niteliği ve niceliği sözdizimsel birleşim değerinin (syntaktische Valenz) konusudur.

13	73	9	95	12.35

3) Şişman çocuk gülerek gösteriyordu kâğıdı. Burnuna sokuyordu. / Der fette Junge zeigte auf das Papier. Hielt es ihm direkt unter die Nase. (17-17).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %
13	70	12	95	12.35

4) Kaç kez dilinin ucuna dek geldi çocuğun. Söyleyemedi. / Bis zur Zungenspitze war es schon gekommen. Aber er schaffte es nicht. (18-19).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %
8	57	30	95	7.60

5) [Yılmaz] hep köpeğiyle geziyordu…Öpüp seviyordu. / Immer ging er mit seinem Hund spazieren. Er küßte und liebkoste ihn. (20-22).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %
35	57	3	95	33.25

6) Hayvan debeleniyordu. [Yılmaz] aldırmadı. / Der Hund wehrte sich und zappelte. Yılmaz kümmerte sich nicht darum (21-25).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %
10	80	5	95	9.50

7) Çocuk çözdü köpeği. [Yakaladığı yere] götürdü, bıraktı. / Er machte den Hund los, brachte ihn ungefähr dorthin, wo er ihn eingefangen hatte, und ließ ihn laufen. (21-25).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %
18	67	10	95	17.10

8) Gelir sorarlar bana, yalvarırlar, gene de söylemem. / Sie werden zu mir kommen und fragen. Sie werden mich anflehen. Aber ich werde nichts sagen! (25-31).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %
7	67	21	95	6.65

9) Ölmez köpekçik, beslerim ben. / Nein, er wird nicht sterben, der kleine Hund, ich werde ihn versorgen. (25-32).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %
36	47	12	95	34.20

10) [Çocuk] “Bilmiyorum!” dedi. - “Biliyorsun!” / »Ich weiß nicht«, sagte es. »Du weißt es.« (26-34).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %
7	87	1	95	6.65

11) Nenem bunu bildi de... Beceremedi. / Meine Großmutter hat‘s gewußt… / [Sie] schaffte es nicht. (27-35).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %

12	78	5	95	11.40

12) Herkes inanırdı onun çaldığına. Siz de inanırdınız. / Jeder würde glauben, daß er ihn gestohlen hat. Auch Sie würden es glauben. (29-38).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %
6	73	16	95	5.70

13) Biz çok seviyoruz Yılmaz'ı. Hepimiz çok seviyoruz. / … wo wir Yılmaz doch so gern haben. Wir mögen ihn alle. (29-39).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %
19	75	1	95	18.05

14) [Öğrencilere] köfte veriyorlardı. Ona da verdiler. [Wer vorne angekommen war,] bekam Frikadellen. Auch Yılmaz bekam seine Portion. (15-15).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %
5	78	12	95	4.75

15) [Yılmaz] uzun makarnaları sığdıramıyordu ağzına… Güç bela bitirdi. Diese langen Nudeln aber kriegte es nicht in seinen Mund… Mit Mühe und Not brachte er sie runter. (16-16).

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Başarı oranı %
4	65	26	95	3.80

4. SONUÇ

Sözcüklerin birleşim değerinden söz edildiğinde genellikle sözdizimsel birleşim değeri akla gelmektedir. Oysa edimsel birleşim değeri de üzerinde özenle durulması gereken bir olgudur. 95 öğrenci üzerinde yaptığımız anket bu sorunun çeviri yoluyla dil kullanımına nasıl yansıdığını açıkça göstermiştir. Çeviride bu aktarım yanlışlarını yapanlar, büyük olasılıkla sözlü dilde de yapacaklardır.

Genel ortalamayı gösteren aşağıdaki şemaya bakıldığında başarı oranının % 12.66 olduğu görülecektir. Almanca öğretimi açısından çok olumsuz olan bu tabloyu iyileştirmek için bu konu üzerinde hassasiyetle durmak gerektiği çok açıktır.

Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapmayan öğrenci ortalama sayısı	Türkçeden Almancaya edimsel aktarım yanlışı yapan öğrenci ortalama sayısı	Çevirmeyip boş bırakan öğrenci ortalama sayısı	Toplam öğrenci sayısı	Ortalama başarı oranı %
13.33/95	69.4/95	12.26/95	95	12.66

Bu karşılaştırmalı çalışmanın bize gösterdiği başka bir husus, Türkçenin edimsel birleşim değerinin olanaklarından yararlanma bakımından çok esnek olduğudur. Almanca bu açıdan oldukça katıdır ve bir eylemin eyleyenlerinin hangi bağlamlarda eksiltilebileceğine çok dikkat etmek gerekir.

KAYNAKÇA

Ágel, V. (2000): *Valenztheorie*. Gunter Narr Verlag. Tübingen.

Balcı, T. (1995): Bildirişimsel Birleşim Değeri ve Dil Öğretimindeki Yeri. *TÖMER Dil Dergisi*. 30. Sayı. Ankara. S. 42-46.

Balcı, T. (2006): Valenzstrukturabhängige Probleme beim DaF-Lernen türkischer Studierender. *Deutsch als Fremdsprache*. 4. Quartal. Herder - Institut. Leipzig. S. 239-241.

Balcı, U. (2012): Wechsel der Diathese im Türkischen und im Deutschen: Gemeinsamkeiten und Unterschiede in der Passivierung. *Klagenfurter Beiträge zur Sprachwissenschaft* 37-38. S. 7-21.

Balcı, U. (2013): Direkte und indirekte Objekte im Deutschen und im Türkischen. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 8 (1), 871-879.

Bußmann, H. (2008): *Lexikon der Sprachwissenschft.* Alfred Kröner Verlag. Stuttgart.

Darancık, Y. (2016): Dilbilgisinde Yönetim, Birleşim Değeri ve Bağımsallık. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi.* Cilt: 7, Sayı: 1, No: 1. S. 118-122.

Demiral, S. & Kaya, M. (2016). Fransızcada ve Türkçede İlgeçlerin Karşılaştırmalı Analizi, *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*-, 11/10, 203-216.

Erben, J. (1984): *Deutsche Syntax. Eine Einführung*. Peter Lang. Bern u.a.

Helbig, G. (1982): *Valenz-Satzglieder-semantische Kasus-Satzmodelle.* Verlag Enzyklopädie Leipzig.

Helbig, G./Schenkel, W. (1983): *Wörterbuch zur Valenz und Distribution deutscher Verben*. 7. Auflage. Max Niemeyer Verlag. Tübingen.

Helbig, G. / Buscha, J. (2013): *Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht.* Klett-Langenscheidt. Berlin u.a.

Kaçar, E. (2016): Eylem – Eyleyen İlişkisi Bağlamında Nesne Kavramı. *Diyalog. Interkulturelle Zeitschrift für Germanistik.* Nr. 1. S. 29-39.

Korkmaz, Z. (2007): *Gramer Terimleri Sözlüğü.* TDK Yayınları: 575. Ankara.

Livaneli, Z. (1983): *Ein Kind im Fegefeuer* (Çev. K. Liebe-Harkort). Ararat Verlag. Berlin.

Livaneli, Z. (2004): *Arafat'ta Bir Çocuk.* Remzi Kitabevi. İstanbul.

Majorin, M. (2008): *Zur Sättigung der Valenz in den „Kleinen Meldungen" des Typus Notiz Eine pragmatisch fundierte Analyse*. Peter Lang Verlag. Frankfurt/M. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/19244/zursatti.pdf?sequence=2 (Erişim tarihi: 08.04.2016).

Sommerfeldt, K.-E./Schreiber, H. (1983): *Wörterbuch zur Valenz und Distribution deutscher Adjektive*. 3. Auflage. VEB Bibliographisches Institut. Leipzig.

Uslu, Z. (2012): Sprachlernverhalten türkischer Deutschstudierender im territorial-mehrsprachigen Südostanatolien. *Muttersprache*, 1/2012, 0027-514X, S. 36-47.

Uslu, Z. (2010): Zu Schwierigkeiten türkischer Muttersprachler bei deutscher Relativsatzbildung. *Muttersprache*, 0027-514X 1/2010, S. 47-56.

Uslu, Z. (2009): Zum Gebrauch attributiver Partizipialkonstruktionen türkischer Studierender in der Drittsprache Deutsch (nach Englisch) . *Flensburger Papiere zur Mehrsprachigkeit und Kulturenvielfalt im Unterricht*. Heft 51 (Herausgeber:Prof.Dr.Ernst Apeltauer). ISSN 0943-464X.

Vardar, B. u.a. (1988): *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. ABC Kitabevi. İstanbul. İzmir. Ankara.

Weber, H. J. (1997): *Dependenzgrammatik. Ein interaktives Arbeitsbuch*. 2. Auflage. Gunter Narr Verlag. Tübingen.